

АЙЗЪК АЗИМОВ ИНЦИДЕНТЪТ НА ТРИСТАГОДИШНИНАТА

Част 0 от „Разкази за работи“

Превод от английски: Пенка Дамянова, 2001

chitanka.info

4 юли 2076... За трети път авария в шаблонната система за номерация, базирана на акцент върху десетиците, беше върнала последните две цифри една година назад. Съдбовната седемдесет и шеста, станала свидетел на раждането на нацията.

Това не беше вече държавата в стария смисъл. Имаше преди всичко географски израз. Бе се превърнала в част от едно огромно цяло, включена във Федерацията на човечеството на Земята. Нейни клонове бяха Луната и други планети. Като култура и наследство обаче името и идеята живееха. Тази част от планетата, означена със старото име, продължаваше да бъде най-перспективния и напреднал регион на света... Президентът на Съединените щати беше най-силната фигура в Планетарния съвет.

Лоурънс Едуардс наблюдаваше дребната фигура на Президента от висотата на шестте хиляди метра, на които летеше. Погледът му се плъзгаше над тълпата, моторът тихо бръмчеше зад гърба му. Картината пред очите му точно отразяваше това, което всеки би видял на своя телевизионен екран. Колко пъти беше посрещал такива малки фигурки в своята всекидневна. Дребни човечета, потопени в куб от слънчева светлина. Толкова реални, сякаш бяха съживени хумункулуси и ти би могъл да ги поставиш на своята длан.

Но хилядите, изпълнили пространството около паметника на Вашингтон, не би могъл да поставиш на дланта си. Не би могъл да го сториш и с Президента. Вместо това, можеш да го докоснеш, да му стиснеш ръката...

Едуардс мислено се присмя на този излишен елемент от реалността. Искаше му се да бъде на стотици километри далеч оттук. Да се рее из някоя изолирана, непозната пустош, вместо да следи за прояви на безредие. Нямаше никаква нужда от него тук, освен да бъде в подкрепа на мита за „оказване на ефективен контрол“.

Едуардс не беше почитател на Президента... Хюго Алън Уинклер, петдесет и седми по ред.

За Едуардс Президентът Уинклер беше човек без съдържание. Чаровник, който дава празни обещания, за да печели гласове. След всички надежди, възлагани на неговата администрация през изминалите няколко месеца, той беше само едно голямо разочарование. Световната федерация заплашваше да се разпадне. Уинклер беше безсилен да се справи с този проблем, преди да изтече

мандатът му. Човечеството имаше нужда от здрава ръка, а не да бъде галено с перце.

И ето го сега, здрависваше се с множеството от хора, пазен неотлъчно от Службата и от самия Едуардс. Помагаха и други, които наблюдаваха отвисоко.

Президентът явно щеше да се стреми да го преизберат. Това бе добър шанс да бъде победен. Само че нещата щяха да се влошат, защото основното в платформата на опозицията бе разпадането на Федерацията.

Едуардс въздъхна. Предстояха им злочести четири, а може би, четиридесет години... През това време от него се очакваше единствено да се рее из въздуха, готов да се свърже с всеки агент на Службата долу по лазерния телефон, ако забележи и най-слабо...

Не забелязваше и най-слабо... Нямаше признаци на безредие. Само малък облак бял прах, почти незабележим. Моментно проблясване и вече бе изчезнал...

Къде беше Президентът? Беше се изгубил сред облака прах.

Погледна към мястото, където го бе наблюдавал последния път. Президентът не можеше да се отдалечи много.

Тогава усети, че нещо не е наред. Бъркотията бе обхванала агентите на Службата. Сякаш бяха изгубили главите си и се лутаха хаотично. След това най-близките до тях от тълпата сякаш се заразиха. Шумът нарасна и се превърна в тътен.

Не бе необходимо Едуардс да чува думите на нарастващия грохот. Достатъчно бе, че до него достигаха неистовите крясъци. Президентът Уинклер бе изчезнал! В един момент беше там, а в следващия се беше превърнал в шепа изчезващ прах.

Едуардс задържа дъх в агонията на очакването. Струваше му се, че е изминала вечност от момента на прозрението до отчайващата паника.

... Тогава прокънтя глас сред проглушителната врява. Шумът замря и се възцари тишина. Сякаш наистина наблюдаваш телевизионна програма, чийто звук някой бе намалил и после изключил.

„Боже, това е Президентът!“, помисли Едуардс.

Нямаше начин да се съберка този глас. Уинклер стоеше на охраняваната сцена, от която трябваше да произнесе своята реч в чест

на Тристагодишнината. Беше я напуснал преди десетина минути, за да поздрави хората.

Как се бе озовал обратно там?

Едуардс се заслуша...

— Нищо не се е случило с мен, мои американски приятели. Това, на което станяхте свидетели току-що, бе повреда на едно приспособление. Вашият Президент е жив и здрав. Няма да позволим един технически дефект да помрачи честването на най-щастливия за нацията ден... Приятели, моля за вашето внимание!

Последва речта по случай Тристагодишнината. Най-великата реч, която Уинклер някога бе произнасял. Поне Едуардс не бе чувал досега подобна. Той се улови, че повече слуша, отколкото да изпълнява своите наблюдателни функции.

Уинклер беше неотразим. Съзнаваше значимостта на Федерацията и поставяше нейната стабилност на първо място.

Дълбоко в него една част от съзнанието му си припомни, че експертите в роботиката бяха създали съвършено копие на Президента. То бе призвано да изпълнява единствено церемониални функции. Да поздравява и да се здрависва с тълпата. Нямаше да се изморява или да се отегчава. Отпаднаше и опасността да бъде убит.

Едуардс шокиран осъзна, че точно това се беше случило. Бяха наблюдавали много удачен робот, наистина. Но, по някакъв начин, той бе убит!

13 Октомври 2078...

Едуардс вдигна поглед към дребния робот, който се приближи до него и каза мелодично:

— Господин Янек ще Ви приеме веднага.

Едуардс се изправи. Усети се прекалено висок в сравнение с набития, метален водач. Обаче не се чувстваше млад. През изминалите две години лицето му се беше покрило с бръчки и той съзнаваше този факт.

Роботът го въведе в изненадващо малка стая. Зад изненадващо малко бюро седеше Франсис Янек, понапълнял и нелепо изглеждащ млад мъж.

Янек се усмихна и протегна ръка за поздрав. Погледът му издаваше приятелски намерения.

— Господин Едуардс.

— Радвам се на предоставената ми възможност, господине... — измърмори гостът.

Едуардс досега не беше виждал Янек. Службата на личен секретар на Президента е спокойна и не блести с излишен шум и парадност.

— Заповядайте, седнете. Ще вземете ли соева цигара?

Едуардс отказа с учтива усмивка и седна. Янек определено подчертаваше своята младост. Обсипаната му с плисета риза бе разтворена. Космите на гърдите му бяха боядисани в лилаво.

— Знам, че се опитвате да се срещнете с мен от седмици — каза Янек. — Съжалявам за закъснението. Надявам се, разбирате, че не разполагам с времето си. Както и да е, вече сте тук... Между другото, говорих за Вас с Началника на Службата. Той има високо мнение за уменията Ви и съжалява, че подавате оставка.

— Ще се чувствам по-добре, ако продължа своето разследване, без да безпокоя Службата — отговори Едуардс, свел поглед.

Янек се усмихна.

— Въпреки че бяха дискретни, вашите занимания не са тайна за никого — каза той. — Началникът ми обясни, че разследвате инцидента, станал на Тристагодишнината. Трябва да призная, че това ме убеди да се срещна с Вас при първа възможност. Предполагам, вече сте се отказал. Тази материя е безперспективна.

— Не е безперспективна, господин Янек! Както и да наричате този случай, това не променя факта, че си беше опит за убийство.

— Въпрос на изказ. Защо да използваме смущаващи определения?

— Защото така ще представим смущаващата истина. Може би Вие не бихте казали, че някой се опита да убие Президента?

Янек разпери ръце.

— И така да е, заговорът не успя. Механичното устройство бе унищожено. Всъщност, ако погледнем реално на този инцидент, както Вие го наричате, той направи на нацията и човечеството огромна услуга. Известно Ви е, че тази случка разтърси всички ни.

Президентът, пък и ние, осъзнахме какви последствия има насилието в наши дни. Този факт допринесе за радикални промени.

— Не отричам това.

— Разбира се. Дори и противниците на Президента признават, че през последните две години постигнахме забележителни успехи. Днес Федерацията е много по-силна. За това никой не можеше и да мечтае в деня, когато празнувахме Тристагодишнината. С гордост можем да отчетем, че световната икономика бе спасена от банкрут.

— Да, Президентът е доста променен — отбеляза внимателно Едуардс. — Всеки признава този факт.

— Той винаги е бил велик мъж — заяви Янек. — Инцидентът го принуди да се концентрира върху важните неща.

— Това не можеше да се каже за него преди?

— Може би не в такава степен... В тази връзка Президентът, пък и всички ние, бихме искали да забравим инцидента. Моята основна цел в нашата среща, господин Едуардс, е да Ви накарам да разберете това. Не живеем в Двадесети век. Не можем да Ви хвърлим в затвор, защото сте неудобен за нас, или да попречим на Вашето разследване. Световната харта не ни забранява, обаче да Ви убедим да се откажете. Ясен ли съм?

— Разбирам Ви, но не съм съгласен с Вас. Как можем да забравим за инцидента, когато отговорните за него не бяха открити и наказани?

— Това също си има положителните страни, господине. Със сигурност щяхме да си имаме работа с някой неуравновесен тип. Цялата история щеше да ни върне към дните на Двадесети век.

— Според официалната версия, механичното устройство спонтанно е експлоадирало, но това е невъзможно. Освен това, тази теория накърнява незаслужено авторитета на роботната индустрия.

— Не бих използвал термина „робот“, господин Едуардс. Това беше механично устройство. Досега никой не е казал, че роботите са опасни, поне не металните. Единственото правдоподобно обяснение в случая е, че става дума за необичайно сложни, човекоподобни механизми. Те изглеждат така, сякаш са изградени от плът и кръв. Може да бъдат наречени андроиди. Всъщност, те са толкова сложни, че не са застраховани от експлозия. Не знам, не съм специалист в тази област. Роботната индустрия трябва да си каже тежката дума.

— Никой от правителството няма желание да се разнищи тази история из дъно — заяви упорито Едуардс.

— Вече обясних, че последствията бяха от положителен характер. Защо да разбъркваме тинята, когато водата на повърхността е бистра?

— И да пренебрегнем процеса на гниене?

Янек посегна да вземе соева цигара, но ръката му застина във въздуха. После възстанови обичайните си движения. Янек попита весело:

— Какво означава това?

Едуардс продължи напрегнато:

— Мисля, че знаете за какво намеквам, господин Янек. Като част от Службата...

— Към която вече не принадлежите, разбира се.

— Това няма значение. Като част от Службата, съм чувал неща, непредназначени за моите уши. Знам за новото оръжие. Онова, което се случи в деня на годишнината, не е възможно без негово участие. Обектът, който всеки приемаше за Президента, се превърна във фин прах. Изглежда, атомите бяха загубили връзка помежду си. Обектът се трансформира в облак от частици, които започнаха отново да се комбинират. Не успяха да се съединят, защото прекалено бързо изчезнаха. Успяха само да възпроизведат облаче прах.

— Звучи като научна фантастика.

— Не разбирам научното тук, господин Янек. Но за разкъсване на такава връзка, признавам, е необходима енергия. Тя може да бъде изсмукана единствено от околната среда. Хората, заобиколили в този момент устройството, и които са съгласни да говорят, подчертаха, че ги е обляла вълна на хлад.

Янек премести кутията за цигари и тя леко издрънча.

— Като аргумент бих изтъкнал и процеса разпадане — каза той.

— Точно за това говорим.

— Съгласен съм с Вас. В моя офис не се занимаваме с това явление, но не съм чул вторичната връзка да се квалифицира като ново оръжие. Но ако разпадът съществува и е засекретен, причината за това трябва да се търси във факта, че изобретението е американски монопол. Във Федерацията не подозират за него. По тази причина нито Вие, нито аз, би трябвало да го обсъждаме. Това явление може да се

превърне в по-опасно оръжие от атомната бомба. Така е, защото, както подчертахте, разпадането настъпва при контакт с обекта и охлажда околната среда. Няма удар, нито огън, нито смъртоносна радиация. След като липсват тези стресиращи странични ефекти, не виждам защо трябва да се противим на неговото използване. Въпреки че, от всичко което знаем за него, то може да достигне величина, заплашваща планетата с разрушение.

— Точно това исках да подчертая и аз — отбеляза Едуардс.

— Сами разбирате, че след като не съществува разпад, не е необходимо да го обсъждаме. Ако, все пак, такъв е налице, противозаконно е да засягаме този въпрос.

— С никого не съм дискутирал тази тема, освен с вас. Правя го единствено, за да подчертая сериозността на ситуацията. Ако е използван такъв разпад, правителството би трябвало да прояви интерес към неговия източник. Може би друго подразделение на Федерацията разполага с него?

Янек поклати глава.

— Мисля, че е най-добре да оставим компетентните органи да се погрижат за това. Излишно се натоварвате с тези грижи.

Търпението на Едуардс бе започнало да се изчерпва.

— Можете ли със сигурност да твърдите, че единствено правителството на Съединените щати разполага с такова оръжие?

— Не мога да кажа, защото не знам нищо за подобно. Това не влиза в моите отговорности. Вие не трябваше да го споменавате пред мен. Дори и да не съществува такова оръжие, слуховете за него може да бъдат опасни.

— След като вече Ви споменах и щетата е нанесена, моля да ме изслушате. Позволете да Ви убедя, че единствено вие държите в ръцете си ключа за разрешаване на проблема, който може би единствен аз съзирам!

— Какво говорите?

— Налудничаво ли Ви звучи? Нека Ви обясня, и тогава отсъдете сам!

— Ще Ви отделя още малко време, но продължавам да държа на онова, което вече казах. Трябва да зарежете това свое хоби..., това разследване, което водите. То е ужасно опасно!

— Точно ако го зарежа, ще стане опасно. Не разбирате ли, че ако разпадът съществува и е американски монопол, това означава, че броят на хората, които имат достъп до него, рязко ще намалее? Като бивш член на Службата, имам практически опит в тези работи. Уверявам Ви, че единственият човек, който може да използва дезинтегратора от топ-секретните арсенали, това е Президентът! Единствено той, господин Янек, би могъл да организира опита за убийство!

Двамата се наблюдаваха известно време, после Янек натисна един бутон на бюрото си.

— Сега никой не би могъл да ни подслушва. Господин Едуардс, разбирате ли колко е опасно това, което казвате? За Вас самия! Не бива да подценявате силата на Глобалната харта. Правителството има всички права да защитава своя стабилитет.

— Дойдох при Вас като при един честен американец — подчерта Едуардс. — Информирам Ви за едно престъпление, което засяга както американските граждани, така и Федерацията като цяло. Престъпление, създало ситуация, която единствено Вие можете да оправите. Защо веднага трябва да ми отвърщате със заплахи?

— За втори път намекувате, че аз съм потенциалният спасител на човечеството. Не се виждам в тази роля. Надявам се, разбирате, че не притежавам неограничена власт и сила?

— Вие сте секретар на Президента.

— Това не означава, че имам специален достъп и поверителни отношения с него. Господин Едуардс, подозирам, че много хора ме смятат единствено за лакей. Страхувам се, че понякога споделям тяхното мнение.

— Това няма значение! Вие често се срещате с него, виждате го в неформални ситуации, виждате го...

— Срещам го достатъчно, за да Ви уверя, че той не би могъл да заповяда разрушаването на механичното устройство — прекъсна го Янек.

— Значи, според вас, това е невъзможно?

— Не съм казал такова нещо. Казах, че не би могъл. Защо да го прави? Защо Президентът трябва да унищожи един андроид, който три години е бил негов ценен придатък? И ако все пак е пожелал това да стане, защо ще го прави пред толкова много хора? Защо да предизвиква отвращението на публиката, когато осъзнае, че се е

ръкувала с механично устройство? Да не говорим за реакцията на дипломатите и останалите представители на Федерацията. Вместо това, той щеше да предпочете събитието да стане в тесен кръг. Никой друг, освен високопоставени служители на администрацията, не биха знаели за това.

— И нямаше да има нежелани последствия за Президента от инцидента, нали?

— Наложил се той да съкрати церемонията. Вече не е така достъпен, както беше преди.

— Както роботът беше?

— И така може да се каже — съгласи се Янек.

— Всъщност — продължи Едуардс, — Президентът беше преизбран. Неговата популярност не пострада, въпреки публичното разрушение. Аргументът срещу него не е толкова значим, колкото Вие си мислите.

— Неговото преизбиране стана въпреки инцидента. То стана възможно вследствие бързите действия на Президента. Трябва да признаете, че произнесе реч, непозната досега в американската история. Представянето му беше изключително и Вие не може да не признаете това!

— Нищо повече от красиво поставена драма. Президентът е разчитал именно на нея.

Янек се облегна в креслото си.

— Ако Ви разбирам правилно, господин Едуардс, Вие подозирате заговор, взет от учебниците? Дали не се опитвате да ми кажете, че Президентът е наредил публичното унищожение на механичното устройство, за да се възхити публиката от бързите му реакции? Може би предполагате, че той е режисирал постановката, в която той, като главен герой, блести с ненадмината сила и стоицизъм в ситуация на изключителен драматизъм? След това да спечели изборите не е проблем за него? Господин Едуардс, чел сте прекалено много приказки!

— Ако се опитвах да кажа това, наистина би звучало като от детска приказка — отбеляза Едуардс. — Но аз нямам това предвид. Никога не съм твърдял, че Президентът е заповядал унищожението на робота. Само Ви попитах дали, според Вас, това е възможно и Вие

категорично го отрекохте. Доволен съм, че го направихте, защото съм съгласен с Вас.

— Тогава защо е всичко това? Започвам да си мисля, че ми губите времето.

— Още момент, моля Ви! Задавате ли си въпроса, защо цялата работа не би могла да се свърши с лазерен лъч, с дезактиватор на полето, или с тежък ковашки чук, по дяволите? Защо някой ще си прави труда да излага на показ оръжие, засекретено на най-високо ниво? Освен трудността да се стигне до него, защо да се рискува, като се разкрие съществуването му пред цял свят?

— Тази работа с дезинтегратора е Ваша теория.

— Роботът буквално изчезна пред очите ми. Аз наблюдавах събитието. Не се позовавам на второстепенни източници. Няма значение как ще наречете оръжието. То разпадна работа на атоми, които изчезнаха безследно. Защо трябваше да правят това? Това си бе чисто убийство!

— Не знам какво е целял извършителят.

— Така ли? Дълго време не можех да си обясня защо трябваше да се използва и прах по време на разрушението. Логичното обяснение е само едно: по този начин не остават следи. Няма начин да се установи какво е било разрушено.

— Но по този въпрос няма съмнение — обади се Янек.

— Дали е така? Вече подчертах, че Президентът единствен би могъл да организира използването на разпада. Но имайки предвид съществуването на андроид, който от двамата Президенти е дал нареждането?

— Вие сте луд — възкликна Янек. — Не виждам смисъл да продължаваме този разговор!

— Само помислете, за Бога! Президентът не е разрушил работа. Вашите доводи за това са логични. Това, което се случи, е, че роботът унищожи Президента! Президентът Уинклер бе убит сред тълпата на 4 Юли 2076! Речта по случай Тристагодишнината бе произнесена от робота. Той се кандидатира да бъде преизбран и продължава да бъде Президент на Съединените щати.

— Това е нелепо!

— Дойдох при Вас, защото единствен Вие можете да докажете този факт и да оправите ситуацията.

— Това просто не е вярно! Президентът си е... Президентът! — Янек понечи да стане, за да даде знак, че са приключили.

— Самият Вие твърдите, че се е променил — продължи настойчиво Едуардс. — Речта по случай Тристагодишнината просто не бе по силите на стария Уинклер. Не сте ли бил озадачен от постиженията през изминалите две години? Да говорим истината — можеше ли Уинклер да постигне всичко това?

— Да, защото Президентът от втория мандат е същият от първия!

— Ще отречете ли, че се е променил? Оставям на Вас да прецените и ще се съглася с Вашето заключение.

— Просто се научи да приема предизвикателствата, това е всичко. Случвало се е и преди в американската история. — Но Янек потъна в креслото си. Чувстваше се неудобно.

— Вече не пие — отбеляза Едуардс.

— Никога не е пил... много.

— И не обръща внимание на жените. Ще отречете ли, че в миналото търсеше женска компания?

— Президентът е същият мъж! През последните две години той изцяло се посвети на проблемите с Федерацията.

— Трябва да призная, че промяната е за добро — отбеляза Едуардс. — Но си е промяна. Разбира се, ако имаше жена, маскарадът щеше да приключи.

— Лошо е, че няма съпруга. — Янек произнесе архаичната дума малко натъртено. — Ако беше женен, проблем не би съществувал.

— Този факт не прави заговора по-практичен. Все пак е създал две деца. Не вярвам да са стъпили в Белия дом след тържеството?

— Защо трябва да го правят? Те са големи хора и всеки има свой собствен живот.

— Били ли са канени? Искал ли е Президентът да ги види? Вие сте негов личен секретар и знаете най-добре. Отговорете ми!

— Губите си времето — заяви Янек. — Робот не може да убие човешко същество. Знаете много добре, че се подчинява на Първия закон на роботиката.

— Известно ми е. Никой не казва, че роботът Уинклер е убил човека Уинклер директно. Когато Президентът-човек бе сред тълпата, Президентът-робот застана на трибуната. Съмнявам се, че дезинтеграторът би могъл да бъде прицелен от такова разстояние, без

да причини по-големи поражения. Би могло да стане, но по-вероятно изглежда, че роботът Уинклер е имал съучастник... Човек за черната работа, ако трябва да използваме жаргона на Двадесети век.

Янек се намръщи. Пълното му лице болезнено се сгърчи.

— Казват, че лудостта е заразна — промълви той. — Започвам сериозно да се замислям върху умопобърканата версия, с която дойдохте при мен. За щастие, тя се пука като сапунен мехур. Преди всичко, защо унищожението на Президента-човек трябва да се извърши пред толкова голяма публика? Всички аргументи срещу публичното унищожаване на робота важат и за убийството на човека. Не разбирате ли, че цялата ви теория рухва?

— Не рухва... — започна Едуардс.

— Напротив! Никой не знаеше, освен няколко експерти, че изобщо съществува такова механично устройство. Ако Президентът Уинклер бе убит тихомълком, тялото му много лесно би могло да бъде подменено, без да предизвиква излишно подозрение. Вашето, например!

— И в този случай ще останат няколко официални лица, запознати със случая, господин Янек. Унищожението е трябвало да се извърши пред очите на много хора — продължи да настоява Едуардс, като се приведе напред. — Вижте, обикновено не е съществувала опасност да се обърка човекът с робота. Сигурен съм, че механичното приспособление не се е използвало постоянно. Прилагали са го само в специфични случаи. Винаги е имало няколко ключови фигури, които са знаели къде е Президентът и какво прави. По тази причина унищожението е планирано да се извърши в момент, когато тези служебни лица са знаели, че Президентът всъщност е роботът.

— Не Ви разбирам...

— Една от задачите на робота бе да извършва ръкостисканията, нали? Когато този момент е настъпил, чиновниците са били сигурни, че сред тълпата е роботът.

— Точно така. Сега говорите ясно. Там наистина бе роботът.

— С тази разлика, че това бе честването на Тристагодишнината. В такъв момент Президентът Уинклер не би се сдържал. Като отчетете факта как обичаше ласкателствата, той не би оставил на машината да се наслаждава на човешките адмирации. Роботът внимателно е бил програмиран така, че да уважи този импулс в деня на

Тристагодишнината. Вероятно Президентът му е заповядал да остане на подиума, докато той лично се наслади на поздравленията.

— И това е станало секретно?

— Разбира се! Ако Президентът бе казал на някого от Службата или на някой от помощния персонал, или на Вас, щяхте ли да му разрешите да го направи? Официалното отношение към покушенията се превърна в болестно състояние след събитията от края на Двадесети век. И така, окуражен от очевидно умния робот...

— Вие допускате, че роботът е умен, защото предполагате, че той сега изпълнява задълженията на Президент! Това е несериозно. Ако не той е Президентът, няма причина да го смятате за умен или, че е в състояние да измисли цялата тази машинация. Между другото, какъв мотив би имал роботът, за да организира покушението? Дори и да не е убил директно Президента, отнемането на човешки живот му е забранено от Първия закон. Припомнете си неговото съдържание: Роботът съзнателно, или чрез своето бездействие, не може да наранява човешко същество!

— Първият закон не е абсолютен — подчерта Едуардс. — Ако унищожаването на един човек би спасило други двама или трима, или дори три милиарда? Роботът явно е преценил, че оцеляването на Федерацията е по-важно от спасяването на един човешки живот. Това не е обикновен робот, не забравяйте това. Програмиран е безпогрешно да дублира Президента. Защо не допуснете, че той е разбрал слабостите на Президента Уинклер? Осъзнал е, че би могъл да помогне на Федерацията там, където човекът е безсилен.

— Вие можете да разсъждавате така, но откъде сте сигурен, че и едно механично приспособление е в състояние да го направи?

— Това е единственият начин да се обясни случилото се.

— За мен това е параноична фантазия!

— Тогава как ще ми обясните, че разрушеният обект бе превърнат в прах от атоми? По какъв друг начин би могъл да се скрие фактът, че е унищожен човек, а не робот? Дайте ми алтернативно обяснение!

— Отказвам да се съглася с Вас — извика Янек, почервенял.

— Единствен Вие можете да докажете или да оборите моята теория. Затова дойдох при Вас!

— Но как бих могъл да го направя?

— Никой друг, освен Вас, не вижда Президента в неформални моменти. Наблюдавайте го и го изучете!

— Правил съм го. Вече ви казах, че той не е...

— Но досега не сте подозирал нищо нередно. Незначителните симптоми не са означавали нищо за Вас. Изучете го сега, когато допускате, че той би могъл да бъде робот и ще разберете дали съществува разлика!

— Бих могъл да го поваля на земята и да го сондирам с ултразвуков детектор — отбеляза иронично Янек. — Дори андроидът притежава платинено-иридиен мозък.

— Драстични методи не са необходими. Просто го наблюдавайте. Ще откриете, че той толкова се различава от човека, който е бил, че не е възможно да бъде човек.

Янек вдигна поглед към календара-часовник на стената и каза:

— Разговаряме вече цял час.

— Съжалявам, че отнех от ценното Ви време. Надявам се, разбирате важността на мотивите ми?

— Важността... — промълви Янек. Беше доста унил, но внезапно по лицето му просветна надежда. — Наистина е важно!

— Как няма да е важно дали робот изпълнява ролята на Президент на Съединените щати?

— Не това имах предвид. Забравете кой всъщност е Президентът Уинклер! Помислете само за едно нещо! Някой, който се представя за Президента на Съединените щати, спаси Федерацията. Съхрани нейното единство. Понастоящем той ръководи Съвета с основен принцип мира и конструктивния компромис. Ще отречете ли това?

— Разбира се, че не — каза Едуардс. — Но що за прецедент е това? Представете си, че се превърне в традиция! Сега има основателен повод да се закрепим робот в Белия дом, а след двадесетте години такъв може да се появи, за да навреди. После роботи ще завладеят най-висшата ни институция дори без причина. Защо отказвате да разберете колко е важно да се задуши този първоначален подтик, който заплашва съществуването на човечеството?

Янек сви рамене.

— Представете си, установя, че е робот? Трябва ли да разтръбим този факт пред света? Имате ли представа какво влияние ще окаже тази новина върху финансовия свят? Знаете ли...

— Знам! Точно затова дойдох при Вас лично. Не направих посещението си публично достояние. От Вас зависи да проверите моята хипотеза и да направите необходимите изводи. Вие сте човекът, който ще убеди Президента да си подаде оставката, ако е робот.

— И според Вашата версия относно трактовката му на Първия закон, той ще заповяда да ме убият. Аз ще се превърна в заплаха относно разрешаването на глобалните проблеми на Двадесет и първи век.

Едуардс поклати глава.

— Роботът е действал на своя глава и никой не му се е противопоставил. Със своите аргументи Вие ще предизвикате стриктна трактовка на Първия закон. Ако се наложи, можем да разчитаме на помощ от Корпорация „Американски работи и механични същества“. След като подаде оставка, вицепрезидентът ще заеме неговото място. Ако роботът Уинклер е повел стария свят по вярна следа, добре. Вицепрезидентката няма да има проблеми. Тя е почтена и сваятна жена. Не можем да позволим да ни управлява робот! Не бива да допускаме такова нещо да се случи и в бъдеще!

— Ами ако Президентът е човек?

— Оставям на Вас да прецените това.

— Не съм сигурен, че ще бъда в състояние да взема сам такова решение. Ако не събера нужния кураж, какво ще направите?

Едуардс изглеждаше изморен.

— Не знам. Може би ще потърся съдействието на „Американски работи“, но не мисля, че ще се стигне до там. Сигурен съм, успях да Ви убедя, че са нужни действия. Няма да намерите покой, докато проблемът не се разреши. Вие искате ли да бъдете управляван от робот?

Едуардс стана и Янек го остави да си тръгне. Не се ръкуваха за сбогом.

Янек продължаваше да седи в креслото си и не забелязваше, че вече се здрачава. Робот!

Този човек бе изложил убедително своите доводи, че Президентът на Съединените щати е робот.

Янек бе използвал всеки аргумент, за който се бе сетил, за да му опонира. Онзи бе оборил всичките.

Робот като Президент! Едуардс бе убеден в това и продължаваше неотклонно да вярва в своята теория. Ако Янек продължава да настоява, че ги управлява човек, той ще потърси съдействието на „Американски работи“. Няма да се откаже.

Янек се намръщи. Двадесет и осем месеца след тържеството всичко бе в рамките на догадките, но сега...

Янек остана потънал в тежки мисли.

Той още разполага с дезинтегратора. Сигурно няма да му се наложи да го използва върху човешко същество, за природата на чието тяло няма съмнение. Достатъчен е един лазерен удар в определена точка...

Да принуди робота да действа преди, му беше коствало доста усилия. За този случай не е необходимо и да го информира!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.